Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL ry **www.sakl.fi**
Finlands Yrkesfiskarförbund FYFF rf **sakl@sakl.fi**

Lapinjärvi 12.9.2022

Eduskunta
Ympäristövaliokunta

Viite E 102 /2022 Vp.

Lausunto: Ehdotus neuvoston asetukseksi eräiden kalakantojen ja kalaryhmien Itämerellä sovellettavien kalastusmahdollisuuksien vahvistamisesta vuodeksi 2023 (E-kirje)

Suomen Ammattikalastajaliitto (SAKL) toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Yleistä

SAKL toistaa jo monena vuonna todetun: *Kun kalataloushallinto ja poliitikot ovat nykyisessä järjestelmässä siirtäneet kiintiöiden asettamista koskevan tosiasiallisen päätöksenteon suurimmaksi osaksi tutkijayhteisölle, ja toisaalta kalastuselinkeinon vaikutusmahdollisuudet kiintiöiden asettamiseen ovat minimaaliset, olisi kanta-arvioiden laadun kehittämiseen ja parantamiseen jatkossa kiinnitettävä erityistä huomiota. Elinkeinon toimintaedellytykset perustuvat tähän.* ***Kalakanta-arvioissa on jälkeenpäin löydetty virheitä, käytetyt arviointimallit ovat epävarmoja ja arviointi laahaa ajallisesti jäljessä ja ei siten vastaa kulloistakin tilannetta merellä****. Kiintiösuosituksissa ja myös kiintiöiden asettamisessa kiinnitetään kestävyyden osalta huomiota ainoastaan biologisiin tekijöihin, kun taas kalastuselinkeinon taloudellinen ja sosiaalinen kestävyys jäävät kokonaan huomioimatta.*

Kanta

Liitto tukee valtioneuvoston yleiskantaa, kuitenkin seuraavin alla olevin kantakohtaisin huomautuksin ja painotuksin.

Pääaltaan ja Pohjanlahden lohi

Lohi on Suomen Pohjanlahden rannikkokalastuksen kulmakivi. Suomen kannan lähtökohtana Pohjanlahden kalastuksen lohisaaliille on ICES:n esittämä 75 000 lohta ja kaupallisen kalastuksen TAC 63 811 lohta.

Suomi varmisti vuoden 2022 kaupallisen kalastuksen lohikiintiön säilymisen entisellä tasolla kiintiövaihdoin. Tämä oli rannikkokalastukselle hyvin tärkeää, mutta lähtökohtaisesti Suomen lohen kalastusmahdollisuudet tulisi turvata ilman että muut kaupallisen kalastusmuodot joutuvat maksamaan omilla kiintiöillään siitä kiintiövaihtojen yhteydessä. Tämä on mahdollista seuraamalla ICES:n neuvonantoa ja sillä, että muut jäsenmaat sitoutuvat siirtämään kiintiönsä vastikkeetta Suomelle/Ruotsille. Suomen kaupallisten kalastajien lohikiintiö 2023 tulee kaikissa tilanteissa olla vähintään tämän vuoden tasolla. Säätely- ja valvontatoimia on myös kohdistettava muuhun kuin jo

tiukasti säädeltyyn ja valvottuun kaupalliseen lohen kalastukseen, jottei vapaa-ajankalastuksen loheen kohdistuva paine entisestään kasva ja vähennä kaupallisen kalastuksen kiintiötä.

Suomenlahden lohi

Myös Suomenlahdella lohi toimii rannikkokalastuksen keskeisenä saalislajina. Lohikiintiön tulee vähintään olla 9 455 lohta perusmuistion mukaisesti.

Suomenlahden, Saaristomeren ja Itämeren pääaltaan silakka (Keskinen silakka)

Suomenlahden, Saaristomeren ja Itämeren pääaltaan silakan kiintiön voimakas pienentäminen (-77 prosenttia!) vuodesta 2018 vuoteen 2022 on elinkeinon kannalta ollut hyvin vaikea. Silakkakannan tila kiintiöalueen pohjoisessa osissa on todettu olevan huomattavasti parempi kuin alueen eteläosissa (silakan osakantojen erilaisesta tilanteesta johtuen). Kiintiöalue on hyvin laaja ja pohjoisosien kalastus kärsii suuresti eteläisen Itämeren heikommasta tilanteesta.

Keskisen silakan tilanne näyttäisi menevän parempaan suuntaan. ICES on esittänyt vaihteluväliä 70 130–95 643 tonnia. Komissio ja valtioneuvosto esittävät kiintiön asettamista alarajan mukaisesti, EU:n kiintiönä 61 051 tonnia (+ 14 %) (huomioiden Venäjän osuus ja Riianlahdelta ja Riianlahdelle siirtyvät osuudet).

SAKL katsoo, että kiintiö voisi olla jonkin verran suurempi kuin mitä komissio ja ministeriö esittävät.

Pohjanlahden silakka

Pohjanlahden silakkakanta on taloudellisesti Suomen kalatalouden tärkein kalakanta. Pohjanlahden silakkakannan kiintiö on viime vuosina vaihdellut voimakkaasti, osittain myös vajavaisen neuvonannon takia, mikä on vaikeuttanut kalastuksen harjoittamista ja suunnittelemista sekä aiheuttanut taloudellisia menetyksiä.

Tänä vuonna ja todennäköisesti myös ensi vuonna kalastuksen volyymeihin vaikuttaa korkeat polttoainekustannukset ja suuret muutokset silakan kaupallisilla markkinoilla.

Pohjanlahden silakkakiintiö tulisi asettaa välttäen kovin suurta vuosittaista vaihtelua kiintiön tasossa. Komission ja ministeriön esittämä kiintiötason muutos on jälleen kerran suuri (-28 %). Pyrkimyksenä pitää ehdottomasti olla vakaampi kiintiö- ja saalistaso.

Silakka on laihaa, mikä voi johtua muutoksista ravintoketjussa. Usealla tärkeällä ison silakan ravintokohteella on eräiden tietojen mukaan meneillään kannan vähäisyys, mikä vaikuttaa silakan kuntoon.

Kilohaili

Kilohailikiintiön pienentäminen ei välttämättä vastaa käytännön kalastuksen käsitystä kannan tilasta, etenkään pääaltaan pohjoisosissa. Riippuvuussuhteet kilohailin, silakan ja turskan välillä ovat myös monimutkaiset. Turska syö ja tarvitsee kilohailia, mutta kilohaili syö myös turskan mätimunia ja vaikuttaa siten turskan tilanteeseen. Kilohaili ja silakka kilpailevat puolestaan myös samasta ravinnosta ja silakka voi hyötyä pienemmästä silakkakannasta. Kilohailikiintiön pienennys tulisi olla mahdollisimman vähäinen.

Itäinen turska

Turskakanta on huonossa tilassa monesta syystä. Ilmastonmuutos, räjähdysmäisesti kasvanut hyljekanta ja loiset vaikuttavat negatiivisesti turskakannan elpymiseen eteläisellä Itämerellä. Pohjoisella Itämerellä, erityisesti Ahvenanmerellä, tilanne on toinen, siellä saadaan isokokoisia, hyväkuntoisia turskayksilöitä. On tärkeää, että alueen turskakalastus voi jatkua tutkimuspyynnön muodossa. Silakan ja kilohailin troolikalastuksen jatkuvuuden turvaamiseksi on myös varattava turskalle pieni sivusaaliskiintiö (598 tonnia).

Lopuksi

SAKL saattaa valiokunnan tiedoksi SAKL:n hallituksen 3.9. antaman julkilausuman (alla).

Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL ry

Kim Jordas
toimitusjohtaja

Liite.

SAKL:n hallituksen kesäkokouksen julkilausuma 3.9.2022, Tampere

Kalastuselinkeinon tilanne tällä hetkellä erityisen haastava
Suomen Ammattikalastajaliiton hallitus kokoontui 2.–3.9.2022 jokavuotiseen kesäkokoukseensa keskustelemaan kalastuselinkeinon ajankohtaisista asioista. SAKL toteaa, että suomalaisen kalastuselinkeinon tilanne on tällä hetkellä erityisen haastava. Monet asiat synkentävät kalastuselinkeinon näkymiä.

Ukrainan kriisin vaikutukset suomalaiseen kalatalouteen ja kalastuselinkeinoon ovat vakavat. Voimakkaasti kohonneet kustannukset, erityisesti polttoaineiden ja sähkön osalta, vaikuttavat suoraan kalastusyritysten toimintaan. Sekä kalan maailmanmarkkinoilla että kotimaan markkinoilla on tapahtunut suuria muutoksia ja tilanne tullee olemaan epävakaa pitkän aikaa. Kalan kulutus kotimarkkinoilla tulee todennäköisesti vähentymään taloudellisen tilanteen kiristyessä. Kyse ei ole hetkellisestä kriisistä, vaan tilanne tulee kalastusyritysten kannalta olemaan vaikea pitkään ja tukea tarvitaan vuoden 2022 väliaikaisen kriisituen (käsittelyssä) jälkeen. Polttoaineita koskevilla uusilla veroratkaisuilla (EU-säädöksillä tai kansallisesti) ei myöskään tule lisätä kalastusyritysten kustannuksia.

Valtioneuvosto hyväksyi kesällä 2021 kotimaisen kalan edistämisohjelman. Ohjelman tavoitteena oli lisätä voimakkaasti kotimaisen kalan kulutusta. Tavoitteen saavuttaminen vaatisi myös kotimaisen kalan tuotannon ja tarjonnan lisäämistä ja tämä puoli on nähtävästi jäänyt politikoilta ja hallinnolta huomiomatta, koska suunta on valitettavasti tällä hetkellä aivan toinen.

Maa- ja metsätalousministeriö esittää muun muassa muutoksia yhteistä kalastuspolitiikkaa koskevaan kansalliseen lakiin. Muutokset koskevat erityisesti vuoden 2017 alussa käyttöönotettua toimijakohtaista kiintiöjärjestelmää ja keskeisin esitys on järjestelmän osittainen purkaminen. Ministeriö esittää myös järjestelmään muita muutoksia, jotka herättävät huolta ja epävakautta. Ministeriö on järjestelmän voimassaolon aikana tehnyt järjestelmään pienempiä muutoksia, jotka jo ovat osaltaan nakertaneet yrittäjien luottamusta viranomaisen toimintaan. Elinkeinotoiminnan

kannalta järjestelmän vakaus ja ennakoitavuus ovat luottamuksensuojan (hallintopäätösten pysyvyyteen) ohella erityisen tärkeitä elementtejä.

Todella suuret kiintiövaihtelut vuosien välillä ovat myös suuri ongelma kiintiöpolitiikassa (silakka ja kilohaili). SAKL toteaa, että kun kalataloushallinto ja poliitikot ovat nykyisessä järjestelmässä siirtäneet kiintiöiden asettamista koskevan tosiasiallisen päätöksenteon suurimmaksi osaksi tutkijayhteisölle (ICES) ja toisaalta kun kalastuselinkeinon vaikutusmahdollisuudet kiintiöiden asettamiseen ovat minimaaliset, olisi kanta-arvioiden laadun kehittämiseen ja parantamiseen jatkossa kiinnitettävä erityistä huomiota. Elinkeinon toimintaedellytykset perustuvat tähän.

Yleisellä tasolla niin kutsuttu poliittinen ilmapiiri ammattikalastusta kohtaan ei ole kovin suotuisa.

Huolia aiheuttavat lohen kalastuksen säätely, uusien suojelualueiden perustaminen, mahdolliset siian verkkokalastuksen lisärajoitukset ja alati lisääntyvä byrokratia, sekä kansallisesti että EU:n tasolla. Vahinkoeläinongelmaan ei vieläkään ole saatu kestävää ratkaisua.

Merelle rakennettavaa tuulivoimaa ollaan voimakkaasti edistämässä mm EU:n merienergia-strategiassa. Myös kansallisella tasolla Suomessa edistetään poliittisesti merituulivoiman rakentamista. Viimeiset merelliset erämaat ollaan ottamassa laajamittaisen teollisen toiminnan käyttöön. Suomessa ja koko Itämerellä on käynnissä laaja suunnitelma rakentaa tuhansia yksiköitä merituulivoimaa. Tällainen ympäristön muuttaminen tulee vaikuttamaan meriluonnon tilaan, kalakantoihin, lintuihin sekä kalastukseen. Kalastukselta otetaan pysyvästi tila toimia pois.

Lisätietoja: Puheenjohtaja Olavi Sahlstén, 0400-227 448 ja toimitusjohtaja Kim Jordas, puh. 0400-720 690